

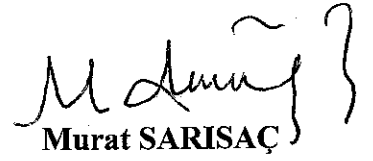

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 1560
Tarih : 21-02-2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

“Toplu Taşıma Araçlarında ve Toplu Taşıma Hizmetlerinin Verildiği Merkezlerde Yerel ve Bölgesel Dillerde Hizmet Verilmesine Dair Kanun Teklifi” gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Murat SARISAC

Van Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	- Anayasa - Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor	
Esas Komisyon	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm	
Tarih :	18 Temmuz 2019	Esas No: 2/2080

TBMM
KANUNLAR VE KARARLAR BSK.LİĞİ
21 Şubat 2019
Numara:

TBMM
GELEN EVRAK
21 Şubat 2019
No: 433585
EBYS'YE AKTARILMIŞTIR

GEREKÇE

Anadolu ve Mezopotamya; geçmişten bu yana birçok farklı medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bahsi geçen topraklar üzerinde kurulan Türkiye’de de çokdilli ve çok kültürlü bir sosyolojik durum söz konusudur. Bugün UNESCO da bu coğrafyada konuşulan 40’a yakın dile vurgu yaparak Türkiye’nin somut olmayan kültürel miras açısından zengin bir ülke olduğunu varsaymaktadır. Buna rağmen ülkemizde geçmişten bu yana birçok dil yok olup giderken bugün 18 dil hâlâ yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu sebeple birçok farklı kesim özellikle her 21 Şubat Dünya Anadil Günü’nde ülkeyi yöneten iktidarlardan anadilde eğitim ve anadiline ilişkin anayasal güvence başta olmak üzere birçok talepleri dile getirmektedirler.

Buna rağmen üniter yapı gerekçe gösterilerek geçmişten bu yana Türkiye’deki etnik ve inanç çeşitlilik reddedilerek “tek dil” politikası izlenmiştir. Buna bağlı olarak Türkçe dışındaki diller tehdit olarak algılanarak kamusal alan dilsel açıdan homojenleştirilmiştir. Bu amaçla Cumhuriyet’in ilk yıllarında başlatılan “Vatandaş Türkçe Konuş” kampanyaları, 1934 yılında yürürlüğe giren İskan Kanunu, 1935 yılı sonrasındaki “Güneş- Dil Teorisi” tezleri, 1957 yılında kurulan Ad Değiştirme İhtisas Komisyonu ile yürütülen süreç 19 Ekim 1983 tarihli 2932 sayılı yasa ile Türkçe dışındaki dillerin tamamen yasaklanmasına kadar gelmiştir. Her ne kadar 1991 yılında söz konusu dil yasağı kaldırıldıysa da bugüne kadar başta Kürtçe (Kurmanca, Zazaca) olmak üzere Türkçe dışındaki dillerin kamusal alanda etkili kullanılmasıyla ilgili herhangi bir ciddi ilerleme olmadığı gibi Kürt diline ilişkin birçok kurum, enstitü, kreş, okul, gazete ve TV; 20 Temmuz 2016’da ilan edilen OHAL kapsamında çıkarılan KHK’larla kapatılmıştır. Oysa Türkiye sınırları dahilinde yaşayan Kürtler ele alındığında bile nüfus oranı itibariyle gözardı edilemeyecek bir kitle söz konusudur.

Geniş bir yayılım alanı da gösteren Kürtler bugün başta Türkiye olmak üzere Irak, İran, Suriye, Ermenistan, Lübnan, Mısır, Gürcistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Kazakistan, Afganistan, Pakistan, Avustralya, Avrupa Birliği ülkeleri, Japonya vb. birçok ülkede varlık göstermektedir. Sadece Türkiye’de yaşayan Kürtlerin sayısı bile 15 ila 25 milyon arasındadır. Kürtlerin toplam nüfusu ise muhtelif kaynaklara göre 40 ila 50 milyon arasında değişmektedir. Kürtlerin büyük çoğunluğu Türkiye sınırları içinde, ülkenin doğusunda yaşamaktadırlar. Bunun yanında Kürtler, başta İç Anadolu olmak üzere ülkemizin de her köşesine dağılmışlardır. Kürtlerin nüfus yoğunluğunun yanında bugün Türkiye ile Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi arasında ileri düzeyde siyasi ve ekonomik ilişkiler vardır. Bunun sonucunda Kürdistan Bölgesi’nden Türkiye’ye birçok Kürt, iş veya tatil için gelmekle birlikte Türkiye’den Erbil ve Süleymaniye’ye düzenli uçak seferleri yapılmaktadır.

Türkiye’de yaşayan Kürt realitesine ve Kürdistan Bölgesel Yönetimi’yle sürdürülen siyasi ve ekonomik ilişkilere rağmen diğer halkların kamusal hizmet talepleri karşılanmadığı gibi Kürt halkının ısrarlı talep ve girişimleri de sonuçsuz kalmıştır. Bunun aksine dile dair politikalar, modern çağın farklı biçim ve tonlarıyla sürdürüldüğü için bazı diller tamamen yok olurken Kürtçe, Lazca, Çerkezce vs. dillerin konuşulurluk oranı her geçen gün biraz daha azalmaktadır. Dolayısıyla Türkiye’de yaşayıp Türkçe dışında bir dil konuşan tüm halkların hastanelerde anadilinde sağlık hakkı, okullarda anadilinde eğitim hakkı, ulaşımında anadilinde hizmet hakkı vb. talepleri bugüne kadar karşılanmamıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak 21 Şubat Dünya Anadil Günü nedeniyle UNESCO’nun yayınladığı raporlarda da belirtildiği

üzere Türkiye’de birçok dil artık tehlike altındadır. Dillerin yok olma tehlikesinin yanında çok dilli kamusal hizmet taleplerinin karşılanmamasıyla birlikte halkına hizmet etmekle mükellef devlet aygıtının “sosyal devlet” olma vasfınının zayıflamasına, hatta ortadan kalkmasına neden olmuştur.

Özellikle bugün havaalanlarında, limanlarda, otogarlarda ve garlarda; uçaklarda, gemilerde, otobüslerde ve trenlerde Türkçe bilmeyen yurttaşlarımız büyük sıkıntılar çekmektedirler. Çünkü toplu taşıma hizmetinin verildiği hiçbir yerde en basit yönlendirme talimatlarında bile Türkçe dışında bölgesel veya yerel dillere yer verilmemektedir. Bununla birlikte güvenlik talimatlarının hayati önemde olduğu uçaklarda anons, bilgilendirme, yönlendirme ve ikazların anlaşılması beraberinde ciddi sorunlar da getirebilmektedir. Bilindiği 2014 yılında Kürtlerin yoğun olduğu bölgelere yapılan uçak seferlerinde Kürtçe hizmet verilmesi amacıyla başvurusu reddedilen bazı yurttaşlarımızın bu konuyu mahkemeye taşıdıkları basına da yansımıştır.

Sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak kamusal hizmetin yurttaşlara etkin ve yaygın bir şekilde verilmesi elzemdir. Çünkü kamusal hizmetin çoğulculuk perspektifiyle farklı dillerde yurttaşlara sunulması ile kültürler arası ilişkiler geliştirilerek toplumsal uyumun ve tahammülün önü açılabilir. Bu nedenle Kürt nüfusun yoğun olduğu yerlerde bulunan toplu taşıma merkezlerinde anonsların Kürtçe yapılması veya yönlendirme ve bilgilendirme tabelalarında Kürtçe yer verilmesi; yine Türkiye sınırları dahilindeki Kürtlerin yoğun yaşadığı illere yapılan uçaklarda anonsların Kürtçe olması ve “Güvenlik Talimatı Kartı”nda Kürtçeye yer verilmesi gerekmektedir. Buna benzer şekilde Türkiye’de konuşulan Lazca, Çerkezce, Pomakça, Abhazca, Romanca, Arapça gibi dillerde de talep olması durumunda toplu taşıma hizmetinin verilmesi sağlanmalıdır.

Türkiye’nin çok dilli ve çok kültürlü sosyolojik yapısı ve anayasal eşitlik ilkesi gereğince herkese eşit, etkin ve nitelikli hizmetin verilmesinin yolu anadilinde hizmetten geçtiği için farklı yerlerde yaşayan yurttaşlarımıza kendi anadillerinde bu hizmetlerin sunulması önemli bir gerekliliktir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 – Bu madde kapsamında Türkiye’de farklı dilleri konuşan yurttaşlarımızın talepleri doğrultusunda toplu taşımanın yapıldığı havaalanı, liman, gar, otogar gibi merkezlerde ve uçak, otobüs, tren gemi gibi araçlarda kendi dillerinde hizmet almaları amaçlanmıştır. Buna göre toplu taşıma merkezlerinde ve araçlarında yapılacak anonslar, yönlendirme tabelaları, bilgilendirme kartları vb. bu dillerde olacak şekilde düzenlenecektir.

Madde 2 – Yürürlük maddesidir.

Madde 3 – Yürütme maddesidir.

**TOPLU TAŞIMA ARAÇLARINDA ve TOPLU TAŞIMA HİZMETLERİNİN
VERİLDİĞİ MERKEZLERDE YEREL ve BÖLGESEL DİLLERDE HİZMET
VERİLMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ**

Madde 1 – Vatandaşların anadilinde toplu taşıma hizmeti talep etmesi dahilinde söz konusu toplu taşıma araçlarında ve toplu taşıma hizmeti veren merkezlerde Türkçenin yanında talepte bulunulan dillerde de hizmet verilir. Talebin nasıl yapılacağı ve değerlendirileceği, verilecek çokdilli hizmetin içeriği, kapsamı ilgili Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Madde 2 – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 – Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.